

Årsredovisning
2018

Innehåll

RESULTATREDOVISNING

1. Barnombudsmannen har ordet	3
2. Barnombudsmannens uppdrag	4
3. Ekonomisk översikt	6
4. Regeringsuppdrag och rapporter	9
5. Information, opinion och nätverk	13
6. Statistikinsamling	17
7. Internationella samarbeten	19
8. Medarbetare	20
9. Finansiell information	23

FINANSIELL REDOVISNING

Resultaträkning	24
Balansräkning	25
Anslagsredovisning	26
Tilläggsupplysningar och noter	27
Sammanställningar över väsentliga uppgifter	34

© Barnombudsmannen 2019
Produktion: Global Reporting
Foto: Maria Steén
Tryck: E-print AB, 2019

Barnen och ungdomarna på bilderna har ingenting med textinnehållet att göra.

Barnombudsmannen är en statlig myndighet med uppdrag att företräda barns och ungas rättigheter utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter. Vi har regelbunden dialog med barn och unga för att få kunskap om deras villkor och vad de tycker i aktuella frågor. Vi bevakar och driver på genomförandet av barnkonventionen i kommuner, lands- ting/regioner och myndigheter. Barnombudsmannen informerar, bildar opinion och föreslår förändringar i lagar och förordningar i frågor om barns och ungas rättigheter.

1. Barnombudsmannen har ordet

Barnombudsmannen är Sveriges barnrättsmyndighet och arbetar både självständigt och på uppdrag av regeringen för att stärka barns rättigheter i Sverige. Barnombudsmannens uppdrag är reglerat i lag och handlar bland annat om att företräda barns och ungas rättigheter, att bevaka barnkonventionens efterlevnad och att föreslå lagändringar.

Sverige har länge arbetat för att stärka barns rättigheter. Trots det visar bland annat Barnombudsmannens granskningar att det fortfarande finns allvarliga brister i hur barns mänskliga rättigheter tillgodoses. Det kan handla om alltifrån rätten till skydd mot våld till rätten till delaktighet och brister i bedömningar av barnets bästa. Synen på barn som rättighetsbärare har inte slagit igenom och det får konsekvenser, särskilt för barn i utsatta situationer.

Barnkonventionen blir lag

Den viktigaste händelsen under 2018 var därför enligt Barnombudsmannen beslutet i riksdagen om att göra barnkonventionen till lag. Barnombudsmannen har under flera års tid arbetat för att barnrättslagen ska komma på plats. 2018 fortsatte det arbetet, bland annat genom att vi i flera rapporter påvisade brister i hur barns rättigheter tillgodoses och genom att vi juridiskt analyserade för- och nackdelarna med att göra barnkonventionen till lag. Resultaten spreds i den allmänna debatten via bland annat media och till utvalda målgrupper, något som är ett av Barnombudsmannens lagstadgade uppdrag.

Den historiska förändring som lagen innebär är avgörande för att barn ska få sina rättigheter tillgodosedda i praktiken. För det är i praktiken, i barns vardag, som frågan om barns mänskliga rättigheter ställs på sin spets. Beslut på nationell nivå påverkar lokala och regionala förutsättningar, där politiker och tjänstemän i sin tur fattar beslut som får direkt inverkan på barns konkreta livssituation.

Ökat intresse för barnrätt i praktiken

Att känna till konventionens innehåll och att förstå hur den ska tolkas för att tillgodose barns rättigheter kommer att vara avgörande för hela samhället. Barnombudsmannen ser idag ett ökat intresse för barns rättigheter och att stärka skyddet. Myndigheter, kommuner, landsting, regioner och civilsamhälle växlar upp tempot. Många har förstått att det inte räcker med att känna till att barnkonventionen finns. Nu måste alla som jobbar med barn eller tar beslut som påverkar barn se över hur de följer barnkonventionen och hur de tar arbetet vidare.

Under året fortsatte därför Barnombudsmannens arbete med att sprida kunskap om tillämpning av barnkonventionen till myndigheter, kommuner, landsting och regioner. Satsningen kallas Barnrätt i praktiken och under året spreds kunskap bland annat genom webinarier, konferenser och skrifter. Barnombudsmannen hade också i uppdrag att ge ut en reviderad svensk översättning av barnkonventionen samt de två tilläggsprotokoll som Sverige ratificerat.

Barns egen kunskap ökar

För att barn ska få sina rättigheter tillgodosedda behöver de också själva känna till vilka rättigheterna är. Barnombudsmannen genomförde under 2018 en undersökning bland elever för att kartlägga kunskaperna om barnkonventionen. Den visade att kunskapen ökat de senaste tio åren. Men fortfarande finns brister i informationen om rättigheter som riktas till barn. Barnombudsmannen lanserade under 2018 webbplatsen Mina rättigheter. Den vänder sig till lärare och elever eftersom skolan har en avgörande betydelse för barns kunskap om barnkonventionen. Webbplatsen är fylld med färdiga lektioner och inspiration för pedagoger och har material för barn i flera åldersgrupper.

Barnombudsmannen tog även under året ett ytterligare steg i arbetet med att samla kunskap och statistik om barns levnadsvillkor. Barnombudsmannen utvecklade 2018 en ny form för statistikinhämtning genom den unika och digitala undersökningen Barns röster från förskolan. Det är en större studie med yngre barn där 3 000 barn på upp till 300 förskolor och i annan omsorg bjuds in för att berätta om sin vardag. Att öka kunskapen om yngre barn är ett viktigt steg för att förbättra möjligheterna att barnkonventionen får genomslag även för dessa barn.

Att barnkonventionen blir svensk lag innebär inte att arbetet med att förverkliga barnets rättigheter går i mål 1 januari 2020. Tvärtom är det ett startskott och en början till ett förändringsarbete för att ge barnkonventionen ett starkare avtryck. Med barnkonventionen som lag förbättras förutsättningarna för att göra rättigheterna till verklighet i varje barns vardag. Barnombudsmannen kommer att fortsätta att driva på för detta och bevaka barnkonventionens efterlevnad inför lagens ikraftträdande och därefter.

Sammanfattningsvis kan vi se tillbaka på ett år med viktiga resultat i arbetet för att driva på genomförandet av barnkonventionen i det offentliga Sverige samt att företräda barns och ungas rättigheter. Resultat som inte varit möjliga utan Barnombudsmannens möten med barn och unga, som modigt delat med sig av sina erfarenheter till oss.

Elisabeth Dahlin
barnombudsman

2. Barnombudsmannens uppdrag

Barnombudsmannen är Sveriges barnrättsmyndighet och en statlig myndighet under regeringen (tidigare Socialdepartementet och från 2019 Arbetsmarknadsdepartementet) med uppdrag att företräda barns och ungas rättigheter och intressen utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionen.

Barnkonventionen, eller Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter, är ett traktat som antogs av FN:s generalförsamling den 20 november 1989 och som utgör en del av folkrätten¹ 196 länder har ratificerat konventionen². Barnkonventionen blir den 1 januari 2020 svensk lag.

Barnkonventionen ger en universell definition av vilka rättigheter barn har och föreskriver vad som borde gälla för alla barn i hela världen. Definitionen ska gälla i alla samhällen, oavsett kultur, religion eller andra särdrag. Konventionen handlar om det enskilda barnets rättigheter. Varje människa under 18 år räknas som barn, om man inte blir myndig tidigare enligt den nationella lagstiftningen³.

Det finns en lång historia av att värna barn genom lagar, traktater och deklarationer. Den 6 september 1924 antog Nationernas Förbund (NF) en deklaration om barns rättigheter som innehöll fem punkter. Deklarationen kom att kallas Genève-deklarationen⁴.

Barnkonventionen innehåller 54 artiklar, varav 41 är "sakartiklar" som slår fast vilka rättigheter varje barn ska ha. De resterande 13 artiklarna handlar om hur staterna ska arbeta med konventionen. Sakartiklarna ska läsas som en helhet. Det går med andra ord inte att lyfta ut en sakartikel och läsa den helt skild från de övriga artiklarna. Man brukar säga att konventionen är "hel och odelbar".

Fyra av sakartiklarna i barnkonventionen är vägledande för hur helheten ska tolkas. Artikel 2, 3, 6 och 12 kallas för de fyra grundprinciperna.

- > **Artikel 2** slår fast att alla barn har samma grundläggande rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras. Barnkonventionen gäller för alla barn som befinner sig i ett land som har ratificerat den.
- > **Artikel 3** anger att det i första hand ska beaktas vad som bedöms vara barnets bästa vid alla åtgärder som rör barnet. Begreppet "barnets bästa" är konventionens grundpelare och har analyserats mer än något annat begrepp i barnkonventionen. Vad som är barnets bästa måste avgöras i varje enskilt fall.
- > **Artikel 6** säger att varje barn har rätt att överleva, leva och utvecklas. Artikeln handlar inte bara om barnets fysiska hälsa utan också om den andliga, moraliska, psykiska och sociala utvecklingen.
- > **Artikel 12** handlar om barnets rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör dem. När åsikterna beaktas ska hänsyn tas till barnets ålder och mognad.

Barnkonventionen är en del av den internationella folkrätten, vilket innebär att staterna som har ratificerat konventionen är skyldiga att göra sitt yttersta för att följa konventionens artiklar. Men det är inte möjligt att stämma en stat för handlingar som inte är förenliga med barnkonventionen i någon internationell domstol. Kritik och påtryckningar är egentligen de enda sanktioner som finns att tillgå när ett land inte lever upp till det som står i barnkonventionen.

De stater som har ratificerat konventionen rapporterar till FN:s barnrättskommitté i Genève. Sverige har hittills (2018) lämnat fem rapporter⁵. Barnkonventionen har en utarbetad internationell klagomekanism sedan 2011 och den trädde i kraft 2014. Sverige har dock inte ratificerat den⁶.

I Sverige är Barnombudsmannens uppdrag baserat på FN:s så kallade Parisprinciper som slår fast vilka övergripande principer som bör styra de nationella institutionernas arbete med att främja respekten för mänskliga rättigheter. Parisprinciperna antogs av FN:s generalförsamling den 20 december 1993 (Resolution 48/134.)

För Barnombudsmannen innebär det att Barnombudsmannen enligt lag själv bestämmer sin organisation och den närmaste inriktningen av sitt arbete. Barnombudsmannens huvudsakliga arbetsuppgifter är att följa upp, bevaka och driva på genomförandet av barnkonventionen i kommuner, landsting, regioner och myndigheter. Barnombudsmannen har rätt att begära information från dessa samt kalla till överläggningar. Ett statistikverktyg, Max18, används som stöd för att beskriva och analysera hur barns och ungas levnadsförhållanden utvecklas över tid och skiljer sig åt mellan grupper. I Barnombudsmannens årsrapport till regeringen redovisas de viktigaste prioriteringarna under året. Rapporten innehåller också analyser och rekommendationer om hur situationen för barn och unga kan förbättras.

Ett viktigt fokus i Barnombudsmannens arbete handlar om att skapa möjligheter för barn och unga att själva komma till tals, få framföra sina åsikter direkt till makthavare och få sina åsikter respekterade.

Enligt regleringsbrevet för 2018 har Barnombudsmannen två återrapporteringskrav:

- > 1. Barnombudsmannen ska återrapportera de viktigaste prioriteringarna och insatserna under året i förhållande till sitt uppdrag enligt lag och instruktion.
- > 2. Barnombudsmannen ska redovisa hur den vid upphandlingar som överstiger gällande tröskelvärden har arbetat med att uppfylla de nya kraven på kollektivavtalsenliga villkor som följer av 17 kap §§lagen (206:1145) om offentlig upphandling.

Återrapportering enligt punkten 1 finns i kapitlen 4–7.

Återrapportering enligt punkten 2 är noll (Vi har inga sådan upphandlingar).

1. <https://www.barnombudsmannen.se/barnombudsmannen/barnkonventionen/konventionstexten/>

2. https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=IV-11&chapter=4&lang=en

3. Konventionen om barnets rättigheter, artikel 1

4. Geneva Declaration of the Rights of the Child, Adopted 26 September, 1924, League of Nations hämtad från: <http://www.un-documents.net/gdrc1924.htm>, 2018-12-20

5. <https://www.barnombudsmannen.se/barnombudsmannen/barnkonventionen/fns-barnrattskommitté/sveriges-rapporter-till-kommittén-och-barnombudsmannens-kommentarer/>

6. https://treaties.un.org/doc/source/signature/2012/CTC_4-11d.pdf

3. Ekonomisk översikt

I detta kapitel redovisas översiktligt de anslag Barnombudsmannen fått och de kostnader som funnits under året. I kapitel 9 finns mer detaljerad finansiell information.

Barnombudsmannens årsredovisning utgår från Lag (1993:335) om Barnombudsman samt Regleringsbrev (Regeringsbeslut 2017-12-18 II:1 S2017/07302/RS (delvis)).

Barnombudsmannen har till uppgift att företräda barns och ungas rättigheter och intressen mot bakgrund av Sveriges åtagande enligt Förenta nationernas konvention om barns rättigheter (barnkonventionen).

Barnombudsmannen ska driva på genomförandet och bevaka efterlevnaden av barnkonventionen. Barnombudsmannen ska därvid särskilt uppmärksamma lagar och andra författningar samt deras tillämpning stämmer överens om barnkonventionen.

Enligt lagen ska Barnombudsmannen inom sitt verksamhetsområde:

- > Hos regeringen föreslå de författningsändringar eller andra åtgärder som behövs för att barns och ungas rättigheter och intressen ska tillgodoses.
- > Informera, bilda opinion och ta initiativ till lämpliga åtgärder i övrigt.
- > Företräda barns och ungas rättigheter och intressen i den allmänna debatten.
- > Samla kunskap och sammanställa statistik om barns och ungas levnadsvillkor.
- > Följa den internationella utvecklingen när det gäller barnkonventionens tolkning och dess tillämpning.

Verksamhetens resultat	2018	2017	2016
Intäkter av anslag	24 111	38 909	24 498
Övriga intäkter	14 577	1 386	8 804
Kostnader	-38 688	-40 295	-33 302
Resultat	0	0	0

Det sammanlagda utfallet för 2018 blir 38 688 tkr, och det utgör 61 % av förvaltningsanslaget.

Från och med 2018 indelas verksamheten efter lagen om Barnombudsmannen, vilket innebär att Barnombudsmannen är ett verksamhetsområde. Detta gör att den tidigare indelningen utgår avseende verksamhetsgrenarna "Barns kunskap om sina rättigheter" och "Att barn ska få sina rättigheter tillgodosedda".

Barnombudsmannen har 2018 förbrukat totalt 24 111 tkr av 25 695 tkr. Barnombudsmannen har ett utgående överföringsbelopp uppgående till 1 584 tkr. Ungefär hälften av utgående överföringsbeloppet överstiger gränsen om 3 % som myndigheten får behålla nästkommande år.

Orsaken till att Barnombudsmannen inte förbrukat sitt anslag är att myndigheten under hösten fått en ny ledning och att verksamheten setts över. Befintliga och planerade aktiviteter har fortsatt men inte utökats och inga nya aktiviteter har tillkommit till följd av detta samt av höstens fördröjda regeringsbildning.

Tabell 3.1 Totala intäkter (tkr)

Anslag	2018	2017
Förvaltningsanslag	23 669	38 909
Övriga anslagsintäkter	457	632
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	959	0
Bidragsintäkter	13 602	761
Finansiella intäkter	1	1
SUMMA	38 688	40 295

För året har Barnombudsmannen tilldelats 24 923 tkr i förvaltningsanslag samt ett anslagssparande om 272 tkr. Totalt disponeras 25 195 tkr samt 500 tkr i anslagsmedel från anslag 5:2 att öka kunskapen om barns upplevelse av våldsbejakande extremism.

Under året har Barnombudsmannen kunnat erbjuda modernt beredskapsjobb genom Arbetsförmedlingen under särskilt villkorsavtal för vissa statliga anställningar (VASA) under sex månader och för detta erhöll vi 210 tkr som ingår i posten för avgifter och andra ersättningar.

Under rubriken uppdrag redovisas de bidrag myndigheten haft under 2018.

Kostnader

Tabell 3.2 Totala kostnader (tkr)

Anslag	2018	2017
Kostnader för personal	23 312	24 057
Kostnader för lokaler	2 165	2 306
Övriga driftskostnader	13 074	13 824
Finansiella kostnader	49	11
Avskrivningar och nedskrivningar	88	97
SUMMA	38 688	40 295

Kostnaden för personal uppgår till 23 312 tkr. Under 2018 var tio personer, eller 33 % visstidsanställda till följd av att en så stor del av myndighetens intäkter består av tidsbegränsade bidrag.

Under övriga driftskostnader kommer kostnader för konsulter till en summa om 7 538 tkr, varav 1 035 tkr till Statens servicecenter för myndighetens ekonomi och lönehandling.

Nytt digitalt ärendehanteringssystem

Antalet diarieförda ärenden uppgick till 1031 stycken. Under 2018 övergick vi från manuell till digital ärendehantering. En extern konsult (Kvadrat) har upphandlats och har arbetat sedan 2016 med övergången och 19 oktober 2018 togs det nya Ärendehanteringssystemet Public 360 i drift. Kostnaden att ta fram detta system har under åren 2016–2018 uppgått till 3 790 tkr. Ärendehanteringssystemet är inköpt av TIETO och årets kostnad bokfördes i slutet av 2018 som en anläggning. Övergången till digitalt system har engagerat all personal, som fått genomgå flera utbildningar.

IT till FK

Barnombudsmannens It-drift har sedan 2009 köpts av företaget IDENET/Dustin men under 2018 har arbetet pågått för att Barnombudsmannen, som första myndighet, flyttar över it-driften till Försäkringskassan i Sundsvall. Detta sker i början av 2019. Delar av implementeringskostnaderna för 2018 har Barnombudsmannen fått finansierad genom intäkter från Försäkringskassans anslag om 935 tkr.

Övriga konsulttjänster

En stor kostnadspost gäller drift och underhåll av Barnombudsmannens olika webbplatser som sedan 2010 utförts av Bazooka AB. Under våren 2019 planeras en ny upphandling för leverantör av webbtjänsten. En annan konsultpost är inköp av skribenttjänster från Global Reporting.

Barnombudsmannen har från och med november informerat alla leverantörer att fakturorna ska skickas antingen direkt till Statens servicecenters inläsningscentral i Frösön eller läggas in i systemen som E-faktura (ny lag från 2019-04-01) vilket har minskat pappersflöde och portokostnaden.

Redovisningsplanen för Barnombudsmannen ändrades från 1 november, så att attestkedja och budgetupplägg bättre avspeglar organisationen och gör det lättare att följa upp.

Uppdrag

Under året har Barnombudsmannen haft följande uppdrag som myndigheten fått dedikerade medel för:

1. Uppdrag om barnrätts- och ungdomsperspektiv 2017, beslut U2014/03843/UC, U2014/07523/SAM delvis samt U2014/07545/UC m fl med 500 000 kr. Barnombudsmannen har lämnat rapport och ekonomisk redovisning hur medlen använts 1 mars 2018 till regeringskansliet/ Utbildningsdepartementet och 3 614 kr återbetalades till Kammarkollegiet 2018-03-29.
2. Uppdrag att öka kunskapen om barns upplevelse av våldsbejakande extremism 2018 enligt beslut

S2016/07779/RS (delvis) samt beslut Ku2016/02294/D och med 500 000 kr. Uppdraget delredovisas 2018-01-12 och slutredovisades 2018-05-18. Outnyttjade medel om 42 700 kr för 2018 återgick per 2018-12-31 till Riksgälden/statens räntekontokredit.

3. Uppdrag att vidta kunskapshöjande insatser för barn och unga om sina rättigheter enligt barnkonventionen 2018, (Mina rättigheter) enligt beslut S2017/07302/RS (delvis) samt beslut S2015/06288/FST (delvis), S2015/08135/RS (delvis) med 6 000 000 kr. Barnombudsmannen lämnade rapport per 2018-12-01 och ekonomisk redovisning hur medlen använts och eventuellt överskott kommer att återbetalas senast 2019-03-31 till regeringskansliet.
4. Uppdrag att stärka arbetet med att säkerställa tillämpningen av barnets rättigheter i statliga myndigheters verksamhet 2018, enligt beslut S2017/07302/RS (delvis) och beslut S2016/07875/FST (delvis) med 2 000 000 kr. Uppdraget ska slutredovisas 2020-03-31 och en ekonomisk redovisning hur medlen använts 2018 ska lämnas och eventuellt överskott kommer att återbetalas senast 2019-03-31 till regeringskansliet.
5. Uppdrag att stärka arbetet med att säkerställa tillämpningen av barnets rättigheter i kommuner och landstings verksamhet 2018, enligt beslut S2017/07302/RS (delvis), beslut S2011/08293/FST och S2016/07874/FST (delvis) med 5 000 000 kr. Uppdraget ska slutredovisas 2020-03-31 och en ekonomisk redovisning hur medlen använts 2018 ska lämnas och eventuellt överskott kommer att återbetalas senast 2019-03-30 till regeringskansliet.
6. Uppdrag att trycka och sprida en reviderad svensk översättning av FN:s konvention om barnets rättigheter S2018/05868/FST med 600 000 kr. Uppdraget ska slutredovisas 2019-03-31 och en ekonomisk redovisning hur medlen använts 2018 ska lämnas och eventuellt överskott kommer att återbetalas senast 2019-03-31 till regeringskansliet.

Bidrag avseende	Beviljat (tkr)	2018 års kostnader (tkr)	Totala kostnader (tkr)	Kommentar (tkr)
1. Uppdrag om barnrätts- och ungdomsperspektiv 2017	500	1	496	3614,12 kr återbetalades till kammarkollegiet 29 mars 2018
2. Uppdrag att öka kunskapen om barns upplevelse av vålds bejakande extremism	500	457	457	Uppdraget slutredovisades 2018-05-18 och 42 700 kr återgick till Riksgälden/Statens räntekontokredit per 2018-12-31.
3. Uppdrag att vidta kunskapshöjande insatser för barn och unga om sina rättigheter 2018 (Mina rättigheter)	6 000	5 978		Återbetalning av resterande medel till kammarkollegiet per 2019-03-31
4. Uppdrag att stärka arbetet med att säkerställa tillämpningen av barnets rättigheter i statliga myndigheters verksamhet 2018 (Kunskapslyftet myndighet)	2 000	1 975		Återbetalning av resterande medel till kammarkollegiet per 2019-03-31
5. Uppdrag att stärka arbetet med att säkerställa tillämpningen av barnets rättigheter i kommuner och landstings verksamhet 2018 (Kunskapslyftet kommun och landsting)	5 000	4 978		Återbetalning av resterande medel till kammarkollegiet per 2019-03-30
6. Uppdrag att trycka och sprida en reviderad svensk översättning av FN:s konvention om barnets rättigheter	600	461		Återbetalning av resterande medel till kammarkollegiet per 2019-03-31

4. Regeringsuppdrag och rapporter

I Barnombudsmannens uppdrag ingår att hos regeringen föreslå de författningsändringar eller andra åtgärder som behövs för att barns och ungas rättigheter och intressen ska tillgodoses. I detta arbete ingår bland annat att på eget initiativ utarbeta rapporter och skrivelser och genomföra särskilda regeringsuppdrag.

FN:s barnrättskommitté granskar hur medlemsstaterna följer barnkonventionen vart femte år. Kommittén har tidigare riktat kritik mot Sverige när det gäller barnkonventionens rättsliga ställning och genomförande. Kritiken handlar bland annat om att barnkonventionen inte har införlivats i svensk rätt och om de skillnader i barns livsvillkor på lokal och regional nivå som FN:s barnrättskommitté har uppmärksammat⁷. I mars 2015 kom FN:s barnrättskommittés senaste slutsatser och rekommendationer om barnkonventionens genomförande i Sverige och vilka förbättringar FN:s barnrättskommitté önskade att se⁸. Sverige har fått beröm för sina ambitioner att göra barnkonventionen till lag, men även kritik för att det har tagit tid.

En viktig händelse under året har varit omröstningen i riksdagen den 13 juni 2018 om att göra barnkonventionen till svensk lag. Förslaget bifölls av riksdagen, och barnrättslagen träder i kraft den 1 januari 2020.

Att barnkonventionen nu blir svensk lag har inneburit att intresset för hur lagens ska tillämpas ökat i samhället i stort, inte minst inom olika myndigheter. Barnombudsmannen har därför under året aktivt arbetat med att informera och utbildat myndigheter och andra aktörer om lagen samt om hur den kommer att tillämpas och påverka beslut som rör barn.

I slutet av år 2017 lanserade FN:s barnrättskommitté tre nya allmänna kommentarer som Barnombudsmannen har översatt till svenska. Alla allmänna kommentarer från FN:s barnrättskommitté finns översatta till svenska på Barnombudsmannens webbplats.

Barnrätt i Praktiken

Under 2017–2019 har Barnombudsmannen i uppdrag av regeringen att stödja kommuner, landsting, regioner och särskilt berörda myndigheter med att säkerställa tillämpningen av barnets rättigheter utifrån barnkonventionen. Satsningen kallas för Barnrätt i praktiken⁹. Under 2018 tillkom fyra nya myndigheter till uppdraget: Statens skolinspektion, Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM), Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) och Inspektionen för vård och omsorg (IVO).

Under 2018 har Barnombudsmannen kunnat erbjuda en serie webbseminarier. Dessa har varit *Barnkonventionen som lag*, *Prövningar av barnets bästa*, *Unga Direkt – en metod för att lyssna till barn* samt *Revision som stärker barnrätten*. Samtliga webinarier har varit välbesökta. I anknytning till webbseminariet om *Prövningar av barnets bästa* lanserades också ett stödmaterial.

Myndigheten har under året också arbetat med att

utveckla ett metodstöd som vi kallar för Barnrättsresan. Syftet är att metodstödet ska stötta utvecklingsarbete i respektive myndighets verksamhet. Det är ett digitalt stöd för att tillämpa barnrätt i praktiken och som utgår från metoden kollegialt lärande. Barnrättsresans första introducerande modul har arbetats fram och lanseras under 2019 med innehåll om barnkonventionen, dess artiklar, samt det arbete som har gjort för att stärka barnrätten i Sverige. Utvecklingen av barnrättsresan sker i dialog med myndigheter, regioner och kommuner. Barnrättsresan kommer att kunna användas av organisationer som vill ta ett helhetsgrepp i barnrättsarbetet. Under året har även en e-learning för kompetensutveckling om barnkonventionen utvecklats. Den kommer att lanseras under 2019 och ska kunna användas av olika aktörer i olika organisationer inom myndigheter, kommun och regioner.

Barnombudsmannen har under året deltagit på ett flertal konferenser och utbildningar i kommuner och regioner. Exempelvis genomförde vi tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) en utbildningsserie för förtroendevalda i Värmlands läns landsting. Den 20 november, på barnkonventionens födelsedag, genomförde Barnombudsmannen – i samarbete med lokala och regionala aktörer – tretton konferenser under namnet Att ta barnrättsarbetet vidare. Konferenserna hade ett gemensamt program där Barnombudsmannen sände digitala föreläsningar, samtidigt som lokala moderatorer ledde rundabordssamtal med fokus på erfarenhetsutbyte och lärande exempel. Totalt deltog över 600 personer från kommuner, landsting, regioner och länsstyrelser i konferenserna.

Inom barnrätt i praktiken för myndigheter har vi erbjudit flera gemensamma nätverks- och kunskaphöjande insatser.

Fyra nya myndigheter bjöds under våren 2018 in till en uppstartsdag, samt till en generaldirektörsfrukost. Under hösten genomfördes två utbildningstillfällen med fokus på att lära av varandra och samverka. Utbildningsdagarna innehöll workshops om framgångsrik implementering av kunskaphöjande insatser och förändringsarbete, att genomföra artikel 3 samt artikel 12, samt att göra myndigheterna tillgängliga och anpassade för barn. På båda träffarna har samtliga tio myndigheter deltagit. I december bjöds de fyra nya myndigheterna in till en nätverksträff med fokus på den kommande rapporteringen till regeringen.

Myndigheterna har också erbjudits verksamhetsanpassat stöd utifrån deras behov. I februari bjöd vi in de sex första myndigheterna för stöd inför deras rapporteringar. Vi har också genomfört utbildningsinsatser hos myndigheterna (på deras initiativ) och gett stöd i utveckling av material, metoder och rapporter.

Barnrättsportalen Mina Rättigheter

I december 2018 slutredovisades Barnombudsmannen regeringsuppdrag om att genomföra kunskaphöjande insatser för barn och unga om deras rättigheter enligt barnkonventionen¹⁰. Uppdragets syfte var att öka kunskaperna hos

7. 2015, punkt 7 och 8.

8. CRC/C/SWE/CO/5.

9. <https://www.barnombudsmannen.se/barnratt-i-praktiken/kunskapslyft-infor-barnrattslagen/>

10. <https://www.barnombudsmannen.se/barnombudsmannen/barnkonventionen/mina-rattigheter/>

barn och unga om vad rättigheterna innebär i praktiken, både i skolan och på andra områden. Inom ramen för uppdraget tog Barnombudsmannen fram en webbplats med information, lektionsupplägg och lärarhandledningar för att underlätta skolans undervisning om barns och ungas rättigheter. Sajten ska fungera som stöd för pedagoger som vill arbeta med barns rättigheter och barnkonventionen i sin undervisning. En del av sajten riktar sig direkt till barn och unga där de kan få kunskap om sina rättigheter genom artiklar, filmer, chat med en bobot och quiz. Webbplatsen är tillgänglighetsanpassad för att möta de krav som till exempel finns för syn- och teckentolkning. Mina rättigheter togs fram i samarbete med pedagoger och elever för att på bästa sätt möta målgruppens drivkrafter och behov för att öka kunskapen om barn och ungas rättigheter.

Under 2018 färdigställde barnombudsmannen innehållet till sajten. Sammanlagt togs 35 lektioner för förskola till gymnasium fram, 32 filmer för olika åldrar publicerades, syntolkades och teckentolkades. Ett antal quiz kring rättigheter producerades och fylldes med information inom olika områden som till exempel kollektiv bestraffning, rätten till privatliv och rätten att må bra.

Under året testades en betaversion av sajten av pedagoger vid ett antal tillfällen. Innehållet testades även av pedagoger på SETT-mässan¹¹ i Kista om modernt och innovativt lärande samt på Skolforum. På Skolforum genomfördes ett öppet seminarium som även innebar starten på lanseringen av sajten www.minarattigheter.se. Spridningen av sajten fortsatte under året på Twitter, placerade artiklar, vid konferenser och möten samt genom referensgruppernas kanaler.

I oktober 2018 genomförde Barnombudsmannen en enkätundersökning¹² för att se om kunskapen bland barn och unga om deras rättigheter enligt barnkonventionen hade förändrats. Resultaten visade att fler barn än för tio år sedan både har hört talas om barnkonventionen och vet vad den innebär. Lärarna är den absolut viktigaste kunskaps-givaren om barnkonventionen till barn, samtidigt som det finns stora skillnader mellan skolor när det gäller kunskap om barnkonventionen bland eleverna.

Uppdrag om våldsbejakande extremism

Under 2018 lämnade Barnombudsmannen två rapporter om barn och extremism till regeringen. Bakgrunden var ett uppdrag från regeringen om att bidra till ökad kunskap om

barns erfarenheter av att vara berörda av problematiken med att personer reser till konfliktområden för att delta i krig. Syftet med uppdraget var att kunna förebygga att barn far illa. Utgångspunkten var barns egna upplevelser och erfarenheter. En del av uppdraget innebar också att sammanställa forskning och kunskap om barn och ungdomar som berörs av högerextremism eller vänsterextremism.¹³

Jämställdhetsintegrering i myndigheter¹⁴

Barnombudsmannen arbetade vidare med aktiviteter som finns i handlingsplanen för att nå de nationella jämställdhetspolitiska målen. Medarbetare deltog även i nätverket för jämställdhetsintegrering i myndigheter.

Uppdrag att trycka och sprida en reviderad svensk översättning av FN:s konvention om barnets rättigheter

I december 2018 fick Barnombudsmannen i uppdrag av regeringen att ta fram, trycka och sprida en skrift med den nya översättningen barnkonventionen. Skriften kommer att spridas till kommuner, län och de myndigheter som deltar i regeringsuppdraget Barnrätt i praktiken. Det kommer även att finnas en digital version som enkelt går att ladda ned på www.barnombudsamnen.se.

Årsrapport 2018

I förarbetena till lag om Barnombudsman betonas vikten av att Barnombudsmannen särskilt ger röst åt barn i utsatta situationer, eftersom de inte har samma möjlighet som andra barn att få sina rättigheter förverkligade.

Ett av Barnombudsmannens centrala verksamhetsområden handlar därför om att barn i utsatta situationer ska få sina mänskliga rättigheter förverkligade. Barnombudsmannen har gjort bedömningen att för att nå framgång inom detta område måste arbetet ha ett tydligt fokus. De rekommendationer som FN:s barnrättskommitté ger till Sverige är en viktig utgångspunkt när Barnombudsmannen väljer områden att granska djupare. Inom dessa områden kan myndigheten få mer kunskap med stöd av arbetsättet "Unga Direkt" som gör det möjligt för barn och unga att själva komma till tals. Barnens röster bidrar till att kvalitativt få syn på viktiga frågeställningar och rättighetsutmaningar som myndigheten därefter kan belysa ytterligare genom enkäter, kartläggningar och i dialog med beslutsfattare och experter. Med utgångspunkt i FN:s barnrättskommittés kritik mot Sverige när det gäller genomförandet av barnkonventionen i kommuner och landsting valde Barnombudsmannen att arbeta fördjupat med barns jämlika uppväxtvillkor.¹⁵ Under 2017 samtalade vi med barn och unga från utvalda förorter och kommuner, vilket resulterade

11. <https://settdagarna.se>

12. <https://www.barnombudsamnen.se/barnombudsamnen/i-media/nyheter/2018/barns-kunskap-om-sina-rattigheter-har-okat/>

13. <https://www.barnombudsamnen.se/barnombudsamnen/i-fokus-just-nu/valdsbejakande-extremism/>

14. <https://www.regeringen.se/artiklar/2016/03/jim-myndigheter-2015-2018/>

15. FN:s barnrättskommitté. Sammanfattande slutsatser och rekommendationer avseende Sveriges femte periodiska rapport (CRC/C/SWE/CO/5), punkt 11.

16. <https://www.barnombudsamnen.se/barnombudsamnen/vart-arbete/arsrapporteringar/utanforskap-vald-och-karlek-till-orten-2018/>

de i Barnombudsmannens årsrapport *Utanförskap, våld och kärlek till orten*.

I rapporten berättar drygt 900 barn i enkäter och intervjuer, om hur det är att växa upp i orter där barn statistiskt sett har sämre skolresultat, ekonomi och hälsa än i övriga landet. Det handlar om storstädernas förorter, men också om kommuner runt om i Sverige, däribland glesbygdskommuner. Granskningen visar att barnen upplever våld i sin vardag, i närområdet och i skolan. Barnen beskriver att de möts av låga förväntningar och att det påverkar deras framtidstro och skapar en känsla av exkludering. Rapporten visar också att barn som fått hjälp att bli delaktiga – oavsett om det skedde via fritidsaktiviteter, ideellt arbete eller politiska institutioner – har större förtroende för sin egen förmåga och samhället i stort¹⁶.

I samband med överlämnningen av rapporten fick några barn och unga möjligheten att själv träffa barn-, äldre och jämställdhetsminister Lena Hallengren och med egna ord beskriva sin situation. Vid överlämnandet anordnades också ett seminarium och panelsamtal med utvalda experter inom området på Kulturhuset i Stockholm.

Årsrapport 2019

Under 2018 påbörjades arbetet med den kommande årsrapporten för 2019. Barnombudsmannens årsrapporter från 2010 och 2011 visade på brister inom den sociala barnvården. Lagändringar i syfte att stärka barnens rättigheter har skett sedan dess. Trots detta visar utredningar och rapporter av olika aktörer att situationen för barn inom den sociala barnvården fortsatt är svår och att lagändringarna inte alltid gett önskad effekt. Utifrån hypotesen att barnens rättigheter fortfarande kränks vill Barnombudsmannen under 2018–2019 utreda situationen för barn inom sociala barnvården genom att lyssna till barnens egna röster. Vi har intervjuat barn med erfarenheter från öppna insatser, placering i familjehemsvård, hem för vård och boende (HVB) eller på Statens Institutionsstyrelsers (SiS) särskilda ungdomshem.

Remisser, skrivelser och utredningar

Barnombudsmannen har i uppdrag att företräda barn och ungas rättigheter utifrån barnkonventionen. Med utgångspunkt i myndighetens uppdrag har Barnombudsmannen under 2018 besvarat 77 remisser¹⁷ och lämnat in en skrivelse till regeringen. Skrivelsen skickades in i samband med överlämnandet av Barnombudsmannens årsrapport 27 mars 2018, *Utanförskap, våld och kärleken till orten*. Skrivelsen belyste situationen för barn i särskilt utsatta förorter och kommuner i Sverige¹⁸. Barnen som intervjuats i rapporten, totalt 900, beskrev hur de känner ett utanförskap och en exkludering från stora delar av samhället, hur deras vardag är kantad av våld och kriminalitet och hur skolan sviker barnen. Samtidigt beskriver barnen en kärlek till orten och hur viktig delaktighet är. Barnen beskriver delaktigheten som en motkraft till känslan av utanförskap och att delaktigheten har ökat deras känsla av tillit till omgivningen.

Barnombudsmannens experter är efterfrågade i olika ut-

redningar. Under 2018 har Barnombudsmannen medverkat som experter i följande utredningar; Framtidens socialtjänst (S 2017:03), Utredningen om konfessionella inslag i skolväsendet (U 2018:02), Kartläggningen av hur svensk lagstiftning och praxis överensstämmer med barnkonventionen (dir 2018:20), Utredningen om skydd för barn som bevittnar våld eller andra brottsliga handlingar och ansvar för uppmaning att begå självmord (Ju 2018:02). Barnombudsmannen har bidragit med kunskap kring barnkonventionens tillämpning och brister i Sverige.

Under våren 2018 bidrog Barnombudsmannen med en skrivelse till utredningen om föräldraskapens regler om fastställande av faderskap och föräldraskap. Bakgrunden till skrivelsen var en förfrågan från den särskilda utredaren om att Barnombudsmannen skulle träffa och samtala med barn i åldern 8–14 år i syfte att ta reda på hur barn ser på familj och föräldraskap. Barnen som Barnombudsmannen träffade lever i olika familjekonstellationer. I Barnombudsmannens skrivelse berättar barnen om sina tankar och erfarenheter av vad som är bra och mindre bra utifrån den familjesituation de lever i, och hur de upplever att andra barn, eller vuxna, bemöter dem utifrån denna.

Barnombudsmannen diarieförde under året 1031 ärenden. 35 ärenden har anmälts till socialtjänsten på grund av oro för att barn kan fara illa.

Sedan den 1 januari 2018 har Barnombudsmannen möjlighet att till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) lämna uppgifter som kan vara av betydelse för myndighetens tillsyn. 1 ärende har anmälts till IVO under 2018.¹⁹

Stärka och sprida kunskap om ett barn- och ungdomsperspektiv

Barnombudsmannen och Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) fick i uppdrag att under perioden 2014–2017 stärka och sprida kunskap bland beslutsfattare och yrkesverksamma på kommun- och landstingsnivå om vad ett barnrätts- och ungdomsperspektiv innebär i såväl teori som praktik²⁰. Uppdraget, som förlängdes ytterligare ett år 2017, innebar även att sprida kunskap och metoder för hur man på ett meningsfullt sätt kan föra dialog med flickor och pojkar, unga kvinnor och unga män.

Det faktum att barnkonventionen blir lag har påverkat intresset för barnrätts- och ungdomsperspektivet. Konferenser och utbildningsdagar anordnade av Barnombudsmannen har enligt de utvärderingar som gjorts varit mycket uppskattade. Inom uppdraget har myndigheten genomfört en rad olika utbildningsinsatser och utvecklat nya koncept. Ett av koncepten syftade till att visa hur olika aktörer kan stärka barns och ungas möjligheter till inflytande och delaktighet genom att använda båda kvantitativa (LUPP-enkät, MUCF²¹) och kvalitativa metoder (Unga direkt, Barnombudsmannen²²).

17. Av totalt 77 inkomna

18. <https://www.barnombudsmannen.se/barnombudsmannen/vart-arbete/skrivelser/2018/barn-som-vaxer-upp-i-utsatta-kommuner-och-fororter/>

19. <https://www.barnombudsmannen.se/barnombudsmannen/om-oss/lag-och-forordning/>

20. <https://www.regeringen.se/contentassets/834907eb62f34381a612ca1d551f2cf1/uppdrag-om-barnratts--och-ungdomsperspektiv>

21. <https://www.mucf.se/ungdomsenkaten-lupp>

22. <https://www.barnombudsmannen.se/unga-direkt/>

 DIESEL
ANIM DIVISION

DIGITAL

Dell

SPEAK

5. Information, opinionsbildning och nätverk

Enligt lag om barnombudsman ska myndigheten driva på arbetet för barnkonventionens genomförande. Barnombudsmannen ska även informera och bilda opinion samt företräda barns och unga intressen i den allmänna debatten. Myndighetens instruktion anger att Barnombudsmannen ska förmedla och föra en dialog om slutsatser med de myndigheter och huvudmän som är berörda.

För att uppfylla dessa krav arbetar Barnombudsmannen aktivt med att sprida nyheter och debattartiklar och förmedla kunskap genom opinionsbildning i exempelvis media och via nätverkande. Under året har också en prioritering skett av uppdraget att bilda opinion, bland annat finns en ny kommunikationsstrategi 2018–2020. För att mer effektivt och systematiskt arbeta med opinionsbildning införde Barnombudsmannen ett nytt redaktionellt arbetssätt under 2018. Redaktionen består av medarbetare med olika kompetens som producerar material till webb och den sociala kanalen Twitter²³. Den ökade aktiviteten har lett till att myndigheten oftare kontaktas av journalister för uttalanden i media.

En stor satsning inom det redaktionella arbetet gjordes i samband med lanseringen av Årsrapport 2018. En särskild publiceringsplan upprättades som innefattade produktion av nyhetsartiklar, bilder, debattartiklar, insälj till media och produktion av en kortare och längre informationsfilm om årsrapporten. Arbetet fortsatte även efter lanseringen, exempelvis med i samband med Barnrättsdagarna²⁴ och Järvaveckan²⁵. Materialet som producerats har kompletterat själva årsrapporten och bidragit till ett ökat intresse, till exempel ser vi att sidorna där materialet finns är några av de mest välbesökta på webben. Förfrågningar om att föreläsa om årsrapporten har fortsatt att komma in under hela året trots att den publicerades i början av 2018.

Rapporten om barns erfarenheter av våldsbejakande islamistisk extremism väckte också den stor uppmärksamhet och fick stort genomslag i media. Där lanserades för första gången förslaget om en nationell handlingsplan mot våld²⁶, något som Barnombudsmannen drev även i samband med årsrapporteringen. Under Almedalsveckan höll Barnombudsmannen seminarier, bland annat tillsammans med det nationella kunskapscentret Barnafriid, där förslaget utvecklades.

Barnrättsdagarna

Barnrättsdagarna²⁷ är en etablerad mötesplats för aktörer som vill utveckla sitt barnrättsarbete, arrangerad i ett samarbete mellan Stiftelsen Allmänna Barnhuset²⁸ och Barnombudsmannen. Barnrättsdagarna ägde rum i Örebro i april och slog, även 2018, rekord i antal deltagare med 1251 personer, varav de flesta arbetar i verksamheter som rör barn och unga. Fokus 2018 var Alla barns rätt till jämlika uppväxtvillkor. Det är skillnader i uppväxtvillkor beroende på var i landet barn bor. Hur påverkas barnets rätt till en god hälsa, utbildning och utveckling av den miljö barnet växer upp i? Vad betyder detta för förverkligandet av barnkonventionen?

Under Barnrättsdagarna presenterade Barnombudsmannen Årsrapport för 2018 – *Utanförskap, våld och kärlek till orten*²⁹, samt rapporten *Barns och ungas erfarenheter av våldsbejakande islamistisk extremism* i den stora plenumsalen³⁰.

Hela 94 procent av deltagarna som besvarade en enkät efter Barnrättsdagarna 2018 upplevde att Barnrättsdagarna hade bidragit till att utveckla deras kompetens kring vad jämlika uppväxtvillkor för varje barn innebär. 86 procent angav att de kommer att rekommendera andra att anmäla sig till Barnrättsdagarna 2019 och 98 procent av deltagarna var nöjda med Barnrättsdagarna.

Under barnrättsdagarna 2018 samlades även 50 förtroendevalda från 25 kommuner och landsting/regioner, samt representanter från tre myndigheter. Syftet var att – genom barnrättsdagarnas ordinarie program och via egna över-

23. <https://twitter.com/barnombudsman>

24. <http://www.barnrattsdagarna.se/>

25. <http://jarvaveckan.se/>

26. <https://www.barnombudsmannen.se/barnombudsmannen/i-fokus-just-nu/en-samlad-handlingsplan-for-att-motverka-vald-mot-barn/>

27. <http://www.barnrattsdagarna.se/>

28. <http://www.allmannabarnhuset.se/>

29. <https://www.barnombudsmannen.se/barnombudsmannen/vart-arbete/arsrapporteringar/utanforskap-vald-och-karlek-till-orten-2018/>

30. <https://www.barnombudsmannen.se/barnombudsmannen/i-fokus-just-nu/valdsbejakande-extremism/>

läggningar – få ökad kunskap om barnkonventionen och hur den kan genomföras i praktiken. Enligt utvärderingen gav detta specialprogram en ökad kunskap och förståelse hos målgruppen.

Barnrättstorget och Lilla Almedalen

I juli medverkade Barnombudsmannen för åttonde året i rad som en av initiativtagarna till och arrangörerna av Barnrättstorget³¹ i Almedalen på Gotland. Syftet med Barnrättstorget är att skapa en träffpunkt för att sprida kunskap och diskutera frågor som rör barnets rättigheter. Under Barnrättstorget 2018 medverkade 29 organisationer och myndigheter. 58 seminarier och aktiviteter genomfördes med sammanlagt ca 2 200 åhörare. Barnombudsmannen deltog i sammanlagt tre externa seminarier och paneldiskussioner under Almedalsveckan: Rundabordsamtal med stiftelsen Majblomman, rundabordsamtal med Stadsmissionen och i en panel med Rädda Barnen. Barnombudsmannen arrangerade fem egna seminarier. Dessa handlade om Barn i utsatta kommuner och förorter, Barnrättighetsbaserat arbetssätt i kommuner, Barnkonventionen – vägen framåt, Att göra barnrätt i praktik, Våld i barns och Ungas vardag kan öka risken för att involveras i våldsbejakande extremism. Vidare genomfördes två gemensamma seminarier med Barnafrid och Linköpings universitet: Dags för ett samlat grepp för att bekämpa våld mot barn och Barn och Unga som lever med våld hemma, i skolan och i samhället – hur tar vi ett samlat grepp? I samarbete med Stiftelsen Allmänna Barnhuset arrangerades sex gemensamma panelsamtal på Barnrättstorget.

För andra året i rad arrangerade vi Lilla Almedalen³², till vilket vi bjöd in ungdomar från olika organisationer som fick möta en politiker från ett riksdagsparti och ställa frågor om barn- och ungdomspolitik. Lilla Almedalen lockade många besökare vid åtta tillfällen. Samtliga riksdagspartier var representerade.

Bok till yngre barn om socialtjänsten

I januari släppte Barnombudsmannen boken *Kim, Charlie och Sasa hälsar på hos socialtjänsten*³³. Syftet med boken är att sprida kunskap om socialtjänsten, vad den gör och kan hjälpa till med. Bakgrunden är att Barnombudsmannen och Socialstyrelsen 2013 fick i uppdrag från regeringen att utforma och sprida information anpassad till barn, unga och föräldrar som tydliggör vad socialtjänsten ska erbjuda barn och unga i behov av stöd och skydd. Anledningen var att många barn och unga inte känner till socialtjänsten, vad den gör och på vilket sätt den kan hjälpa och stötta. Uppdraget resulterade i webbplatsen *Koll på Soc*³⁴ som lanserades 2016 och som idag drivs av Socialstyrelsen. I samband

med detta uppdrag tog Barnombudsmannen fram ett informationsmaterial i form av en pop-up bok om socialtjänsten med små barn som målgrupp. Bokens syfte är att på ett enkelt sätt berätta för barn att det finns vuxna som jobbar med att stötta och hjälpa barn som inte har det bra. Boken skickades ut till barnhälsovårdsenheter (BHV-enheter) som ett informationsmaterial att dela ut till föräldrar och barn på 3-årskontrollen hos barnvårdscentralen (BVC), i syfte att göra socialtjänsten mer känd.

Nätverk och samverkan

En viktig del av Barnombudsmannens arbete är att företräda barns och ungas rättigheter och intressen i den allmänna debatten. Detta sker bland annat genom deltagande i de nätverks- och samverkansgrupper som Barnombudsmannen ingår i:

Juristnätverk för barn och unga

2017 startade Barnombudsmannen ett juristnätverk i syfte att sondera utmaningar och tankar inför att barnkonventionen blir lag 1 januari 2020. Nätverket har träffats två gånger under 2018. Inbjudna till nätverksträffarna har varit jurister inom myndigheter och civilsamhället som särskilt arbetar med barnrättsfrågor. Vid det första tillfället diskuterades propositionen Inkorporering av FN:s konvention om barnets rättigheter (prop. 2017/18:186³⁵) och vad barnrättslagen kommer att innebära för olika aktörer. Under dagen deltog 24 jurister och sakkunniga från både myndigheter och civilsamhället. Vid det andra tillfället bjöds den särskilda utredaren Anders Hagsgård och bokstavsutredare (en person som biträder departementet i arbetet med att utreda en specifik fråga) Karin Åhman in. Syftet var att presentera utredningen *Kartläggning av hur svensk lagstiftning och praxis överensstämmer med barnkonventionen*³⁶, samt uppdraget med att ta fram en vägledning som kan utgöra ett stöd för hur man metodmässigt kan gå tillväga vid tolkning och tillämpning av barnkonventionen. Under dagen deltog 27 jurister och sakkunniga.

Myndighetsnätverket

Myndighetsnätverkets samordningsforum för barn och unga samlar cirka 25 myndigheter och syftar till att identifiera och samordna insatser som berör barn och unga.³⁷ Nätverket har barnkonventionen som utgångspunkt för sitt arbete och fokuserar på barnets rättigheter. Till nätverket hör även ämnesgrupper där exempelvis ekonomi och barns och ungas rätt till utbildning, trygghet och delaktighet diskuteras. Genom samverkan vill myndigheterna identifiera och samordna insatser som berör barn och unga. Barnombudsmannen är tillsammans med Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF), Konsumentverket och Skolverket nätverkets beredningsgrupp. Under 2018 tog Skolverket över ordförandeskapet från Barnombudsmannen, men Barnombudsmannen fortsätter att tillhandahålla en webbplats för nätverket. Under 2018 har sex nya ämnesgrupper skapats inom nätverket: *Ekonomisk*

31. <http://www.allmannabarnhuset.se/temaomraden/projekt/barnrattstorget/>

32. <https://www.barnombudsmannen.se/barnombudsmannen/i-media/nyheter/2018/unga-fragar-ut-politiker-i-lilla-almedalen/>

33. <https://www.barnombudsmannen.se/barnombudsmannen/publikationer/for-barn-och-ungdomar/kim-charlie-och-sasa-halsar-pa-hos-socialtjansten/>

34. <https://kollpasoc.se/>

35. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2018/03/prop2.-201718186/>

36. <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/kommittedirektiv/2018/03/dir.-201820/>

37. <https://www.barnombudsmannen.se/barnombudsmannen/om-oss/myndighetsnatverket-for-barn-och-ungdomsfragor/>

utsatthet, Hållbar utveckling, Trygghet, Delaktighet, 18-årsgränsen och Likvärdig utbildning.

Myndighetsnätverket Hedersrelaterat våld och förtryck, Länsstyrelsen Östergötland

Myndighetsnätverket hedersrelaterat våld och förtryck³⁸ drivs av Länsstyrelsen i Östergötland. I nätverket ingår myndigheter som har pågående eller avslutade uppdrag gällande hedersrelaterat våld och förtryck och dess olika uttrycksformer, som barnåktenskap, tvångsåktenskap och könsstympning av flickor och kvinnor. Syftet med nätverket är att skapa förutsättningar för att respektive myndighets insatser ska få större genomslag. Nätverket ska också bidra till att myndigheter koordinerar sina insatser och samverkar med varandra. Barnombudsmannen har deltagit på två träffar under 2018.

Nationell myndighetssamverkan för kvinnofrid, Nationellt centrum för kvinnofrid

Nationell myndighetssamverkan för kvinnofrid³⁹ består av 20 myndigheter, samt länsstyrelserna och Sveriges Kommuner och Landsting. Gruppen är en arena för att utbyta erfarenheter, bolla idéer och sprida kunskap om kvinnofrid, samt möjliggöra samverkan kring specifika projekt. Gruppen arbetar även för att sprida kunskap till personer som i sitt yrke eller ideella arbete möter våldsutsatta kvinnor, barn och unga som upplever våld och/eller män som utövar våld. Under året har Barnombudsmannen medverkat på tre av fyra träffar. Nätverket arrangerade utöver dessa möten Kvinnofridskonferensen 2018 (29–30 maj).⁴⁰ Konferensen lyfte konkreta arbetssätt och metoder för att motverka mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Barnombudsmannen deltog som utställare och vikarierande barnombudsman Anna Karin Hildingsson Boqvist höll den avslutande föreläsningen.

Övriga nätverk och referensgrupper

Under året har Barnombudsmannen deltagit i Länsstyrelsens referensgrupp för mänskliga rättigheter⁴¹, samt i Socialstyrelsens nätverk Delaktighet Internt.

Barnombudsmannen har även medverkat i SCB:s användarråd om Befolkning, demografi och utbildning, samt deltagit i SCBs referensgruppsarbete med Agenda 2030. SCBs användarråd handlar om informationsutbyte på statistikområdet mellan SCB och berörda myndigheter. Referensgruppen för Agenda 2030 syftar till att sonderar vilka som skulle kunna ansvara för olika indikatorer som ska tas fram för att följa upp Agenda 2030.

Myndigheten blev inbjuden att delta i Jämlikhetskommissionens referensgrupp för Levnadsvillkor och hälsa där vi bidragit med kunskap om barn och ungas levnadsvillkor.

Nätverket Rättsrådet för barn och unga i migration består av deltagare från olika organisationer och myndigheter som arbetar ideellt och professionellt med barn och ungas rättigheter i migrationsprocessen. Rättsrådet syftar till att bidra till samverkan mellan myndigheter och civilsamhälle inom

migrationsområdet. Barnombudsmannen har deltagit på möten och föreläst om arbetet och de rapporter som producerats kring barn i migration.

Barnombudsmannen deltog under året i Socialstyrelsens referensgrupp gällande en förstudie för klagomöjligheter i sjukvården⁴². Socialstyrelsen har under året fått i fortsatt uppdrag av regeringen att stödja utvecklingsarbetet med att skapa en fungerande klagomålshandling. Barnombudsmannen deltar här i samverkansmöten och har bland annat tagit upp vikten av anpassad information till barn som patienter.

Barnombudsmannen är en del av referensgruppen för Socialstyrelsens Kunskapscentrum för ensamkommande barn⁴³. Syftet med gruppen är att ha en dialog kring ensamkommande barns och ungas situation och behov, samt utbyta synpunkter och erfarenheter med varandra. Myndigheten har deltagit i två referensgruppsmöten under året och specifikt diskuterat rapporterna om ensamkommande barn och unga, samt risker och åtgärder kring barnåktenskap.

Regeringen har beviljat Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) medel till utvecklingsarbete för förbättrad dokumentation inom social barn- och ungdomsvård. Målet med utvecklingsprojektet är att underlätta och effektivisera dokumentationen i barn- och ungdomsärenden. Projektet ska undersöka hur gällande dokumentationskrav omsätts i praktiskt arbete i syfte att dokumentationen blir relevant och ändamålsenlig. Barnombudsmannen har deltagit på två möten.

Myndigheten för vård- och omsorgsanalys har beslutat att inleda ett nytt projekt om den sociala dygnsvården för barn och unga för att följa upp brister vad gäller kvalitet, uppföljning och utveckling av vården⁴⁴. Barnombudsmannen deltog i en referensgrupp för att utbyta erfarenheter och kompetens kring barnkonventionen och dess tillämpning med specifikt fokus på vår sekretess och hur vi inhämtar samtycke vid samtal med barn.

Samverkansmöten med Socialstyrelsen under 2018

Barnombudsmannen deltog i samrådsmöten med att ta fram kunskapsstödet Att samtala med barn – Kunskapsstöd för socialtjänsten, hälso- och sjukvården och tandvården. Myndigheten var även med i en referensgrupp till Socialstyrelsens regeringsuppdrag om integrerad och specialiserad dygnsvård för unga omhändertagna enligt LVU och i behov av insatser från hälso- och sjukvården.

Barnafrid⁴⁵ är ett nationellt kunskapscentrum med uppdrag att samla och sprida kunskap om våld och andra övergrepp mot barn. Barnombudsmannen har under 2018 deltagit i referensgrupp till ett pågående regeringsuppdrag med syfte att utarbeta och genomföra ett program för kompetensutveckling inom psykiatrisk traumavård för berörd personal inom första linjens vård för barn och unga med psykisk ohälsa och den specialiserade psykiatri för barn och unga. Projektet har fått namnet #traumapåkartan⁴⁶.

38. <http://www.hedersfortryck.se/lansstyrelsen-ostergotland/lansstyrelsens-uppdrag/myndighetsnatverket/>

39. <http://www.nck.uu.se/kunskapsbanken/myndigheter/>

40. <https://www.brottsoffermyndigheten.se/kalender/nationell-kvinnofridskonferens-2018-stockholm>

41. <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2017/03/lansstyrelsernas-arbete-med-manskliga-rattigheter-forstarks/>

42. <https://www.socialstyrelsen.se/publikationer2018/2018-6-30>

43. <http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2018/2018-6-29>

44. <https://www.varदानalys.se/press/pressmeddelanden/brister-i-uppfoljningen-av-social-barn-och-ungdomsvard/>

45. <http://www.barnafrid.se/>

46. <http://www.barnafrid.se/vara-uppdrag/starkt-traumakompetens/>

6. Statistikinsamling

En viktig del i Barnombudsmannens uppdrag är att samla kunskap och sammanställa statistik om barns och ungas levnadsvillkor. Detta sker bland annat genom statistiktjänsten Max18. Barnombudsmannen utvecklade under 2018 en ny form för statistikinhämtning genom den unika digitala undersökningen Barns röster från förskolan.

Max18

Barnombudsmannen sammanställer varje år statistik om barn och ungas levnadsvillkor, framför allt genom den egna statistiktjänsten Max18⁴⁷, en digital statistiktjänst som visar samlad statistik om barn och ungas levnadsförhållanden i Sverige. Tjänsten riktar sig särskilt till beslutsfattare och tjänstemän vars arbete rör barn. Statistiken kan användas för att undersöka hur barns rättigheter tillgodoses och för att prioritera insatser ur ett barnrättsligt perspektiv. Max18 är utvecklad från ett uppdrag som regeringen gav Barnombudsmannen i december 2009. Innehållet uppdateras 3 gånger per år med statistik som samlas in från olika myndigheter och organisationer. Sedan 2018 har Barnombudsmannen tagit över en del av den insamling och bearbetning som tidigare uteslutande gjordes av SCB.

Under 2018 genomförde Barnombudsmannen flera större förändringar i Max18. Tjänsten fick en ny tematisering och struktur som tydligare knyter an till Barnkonventionen. En ny uppsättning indikatorer har lästs in under året. I den nya uppsättningen ingår ett stort antal nya indikatorer, samt ett stort antal indikatorer som har utvecklats och omstrukturerats. Ny statistik som tillkommit är bland annat statistik från Försäkringskassan om föräldrapenning, statistik från Folkhälsomyndighetens undersökning Skolbarns hälsovanor om barns hälsa, samt statistik om stress och inflytande i skolan från Skolverkets undersökning, Attityder till skolan.

Barnombudsmannen arbetade också under 2018 med att förbättra användarvänlighet och struktur på Max18, baserat på användartester och undersökningar. Bland annat vidareutvecklades tjänstens kartfunktion, informationstexter och användarens navigering mellan olika delar av tjänsten.

Barnombudsmannen deltog också i flertalet diskussioner kring utvecklingen av olika undersökningar och statistik-källor som bidrar till eller kan komma att bidra till Max18. Det handlar bland annat om utvecklingen av indikatorer för Agenda 2030 i samverkan med SCB och andra myndigheter.

Under året har myndigheten dessutom genomfört tre större urvalsundersökningar.

Barn- och ungdomsvården

En undersökning gjordes inom ramen för årstemat 2019 och vände sig till barn inom sociala barn- och ungdomsvården. Resultatet kommer att presenteras i årsrapporten 2019.

Barns kunskaper om sina rättigheter

I samband med lanseringen av tjänsten Mina Rättigheter genomfördes en skolenkätundersökning⁴⁸ där Barnombudsmannen frågade elever om deras kunskap om Barnkonventionen och barns rättigheter. Enkätundersökningen var en uppföljning av tidigare undersökningar som Barnombudsmannen genomförde 2009 och 2010 på samma tema. Resultatet kommer att presenteras på Mina Rättigheter för elever och pedagoger.

Barns röster från förskolan

Den tredje urvalsundersökningen är en pilotomgång av undersökningen Barns röster från förskolan⁴⁹, en interaktiv undersökning som vänder sig till 5-åringar i förskola och pedagogisk omsorg. I undersökningen där barnen själva svarar på frågorna, ingår också en pedagogenkät kring verksamhet och barngrupper. Temat för årets undersökning var övergången mellan förskola och hemmet. Totalt bjöd Barnombudsmannen in ca 300 förskolor och pedagogisk omsorg att delta och undersökningen som inleddes under november och december 2018⁵⁰ och fortsätter under januari och februari 2019. De förskolor och andra enheter som medverkat får ta del av ett återkopplingsmaterial som kan användas i den pedagogiska verksamheten. Återkopplingsmaterialet bygger på undersökningens preliminära resultat. Det slutgiltiga resultatet kommer att presenteras i flera rapporter under 2019.

Initiativet till undersökningen kommer från Barnombudsmannen då det saknas viktig statistik om de yngsta barnen, särskilt barns egna röster om sin vardag och sina livsvillkor. Den statistik som finns handlar ofta om hälsa och föräldrars socioekonomiska situation. Det finns inte heller några andra svenska urvalsundersökningar som vänder sig direkt till barn som är yngre än 12 år.

47. <https://max18.barnombudsmannen.se/max18-statistik/>

48. <https://www.barnombudsmannen.se/barnombudsmannen/i-media/nyheter/2018/barns-kunskap-om-sina-rattigheter-har-okat/>

49. <https://www.barnombudsmannen.se/barnombudsmannen/i-fokus-just-nu/barns-roster-fran-forskolan-unik-undersokning-for-vara-yngsta-barn/>

50. <https://www.barnombudsmannen.se/barnombudsmannen/i-fokus-just-nu/barns-roster-fran-forskolan-unik-undersokning-for-vara-yngsta-barn/>

7. Internationella samarbeten

Barnombudsmannen ska som en del av sitt uppdrag följa den internationella utvecklingen när det gäller barnkonventionens tolkning och tillämpning. Myndigheten ska också arbeta för att sprida viktiga ställningstaganden samt initiera diskussioner som rör barnets rättigheter.

Nordisk samverkan

Barnombudsmannen deltog under året i de europeiska och nordiska barnombudsmännens årliga nätverksmöten. I maj stod Sverige värd för det årliga mötet med de nordiska barnombuden från Sverige, Norge, Danmark, Island, Finland, Åland (ny deltagare), Grönland samt Färöarna. Syftet var bland annat att utbyta erfarenheter om aktuella ämnen i respektive land, samt diskutera hur barnombudsmännen i Norden kan arbeta strategiskt för att driva på genomförandet av barnkonventionen. Under mötet delades bland annat erfarenheter kring unga lagöverträdare och ny reglering i Danmark, psykisk ohälsa, att samtala med yngre barn, mobbning och trakasserier, samt barn i migration.

I november skrev de nordiska barnombuden ett gemensamt uttalande kring den senaste utvecklingen kring påföljder vid ungdomskriminalitet i Danmark. Enligt den nya danska lagstiftningen kommer barn så unga som tolv år att kunna ställas inför ett speciellt ungdomskriminalitetsråd i landets kommuner. De nordiska barnombuden anser att detta står i strid med barnkonventionens generella barnsyn.⁵¹

ENOC

Nätverket European Network of Ombudspersons for Children (ENOC)⁵² möttes i juni 2018 i Dublin, Irland för ett förmöte inför stormötet i Paris i september 2018. Temat som diskuterades var barns psykiska hälsa, samt metoder för att låta yngre barn komma till tals. Barnombudsmannen nämnde den kommande förskoleundersökningen som ett exempel på hur man kan lyssna till yngre barn.

I september deltog Barnombudsmannen på ENOCs årsmöte i Paris, Frankrike. Diskussioner fördes kring barn och ungas psykiska ohälsa. FN:s barnrättskommitté har framfört sin oro till Sverige när det gäller barn och unga i psykiatriska vårdmiljöer, särskilt vad gäller fastspänning och avskiljning. Barnombudsmannen har länge drivit frågan och uppmanat till förändring inom bland annat den psykiatriska tvångsvården. Detta är också en av de frågor som Barnombudsmannen drivit inom ENOC, vilket lett till ett gemensamt ställningstagande kring barns psykiska ohälsa.⁵³

Radicalisation Awareness Network

Under våren 2018 bjöds Barnombudsmannen in av Radicalisation Awareness Network (RAN)⁵⁴ till nätverkets Policy and Practice event i Sofia, Bulgarien. Syftet var att presentera Barnombudsmannens rapport *Barn och ungas erfarenheter av våldsbejakande islamistisk extremism*⁵⁵. På mötet deltog närmre 150 representanter från EU:s medlemsländer. Barnombudsmannen fick mycket positiv respons på rapporten.

Internationella samarbetet mot våld mot barn

I juni deltog Barnombudsmannen tillsammans med representanter från Socialstyrelsen på High Level Global Conference on the Universal Prohibition of Corporal Punishment i Valetta, Malta⁵⁶. Mötet, det tredje i sitt slag, syftade till att samla ministrar och andra viktiga aktörer för att diskutera hur vi arbetar för att införa anti-barnagalagstiftning i praktiken. Barnombudsmannen delade med sig av goda exempel på arbetet från Sverige.

I november deltog Barnombudsmannen på The Council of the Baltic Sea States⁵⁷ konferens om anti-barnagalagstiftning. Barnombudsman Elisabeth Dahlin höll i ett rundabordssamtal mellan barnombudsmän från olika länder om genomförandet av barnkonventionen.

51. Uttalande från nordiska barnombud

52. <http://enoc.eu/>

53. <http://enoc.eu/?p=2013>

54. https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network_en

55. <https://www.barnombudsmannen.se/barnombudsmannen/i-fokus-just-nu/valdsbejakande-extremism/>

56. <https://www.coe.int/en/web/children/-/high-level-global-conference-on-the-universal-prohibition-of-corporal-punishment>

57. <http://www.cbss.org/>

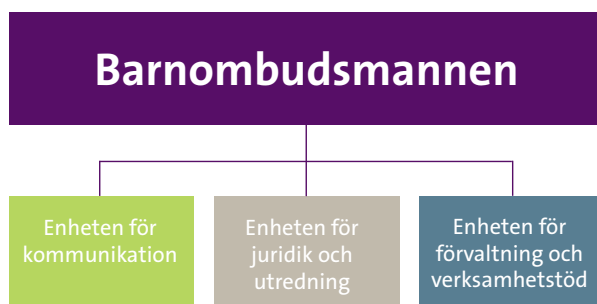
8. Medarbetare

Fram till och med september har Barnombudsmannen företräts av vikarierade barnombudsman Anna Karin Hildingson Boqvist. Den 17 september tillträdde Elisabeth Dahlin som barnombudsman.

Barnombudsmannen sorterarade 2018 under Socialdepartementet. Myndighetens chef är barnombudsmannen.

Anna Karin Hildingson Boqvist vikarierade som barnombudsman under perioden 1 januari t.o.m 16 september 2018. Den 17 september tillträdde Elisabeth Dahlin som barnombudsman.

Barnombudsmannen beslutar själv om sin organisation. Den har under året sett ut enligt nedan:

I december var bemanningen följande:

- > Enheten för kommunikation; 8 personer varav 3 tidsbegränsat anställda.
- > Enheten för juridik och utredning, 14 personer varav 5 tidsbegränsat anställda.
- > Enheten för förvaltning och verksamhetsstöd, 6 personer varav 1 tidsbegränsat anställd. Samtliga enheter har bytt namn till avdelningar från 2019-02-01.

Det stora flertalet av de anställda på myndigheten har akademisk examen i juridik, samhällsvetenskaper och pedagogik.

Av de anställda i december var 7 män (19 procent). Barnombudsmannen kommer aktivt att arbeta med att få en jämnare könsfördelning.

Under året har samtliga tre enheter fått nya chefer, Eva-Li Littorin tillträdde som chef för enheten för kommunikation i februari. Kristina Geiger tillträdde som chef för enheten för förvaltning och verksamhetsstöd i juli.

Enheten för juridik och utredning har haft Amanda Bertilsdotter Nilsson som vikarierande chef från januari t o m september. Elisabeth Dahlin var därefter tf chef tills det att Mårten Peterson tillträder som chef för juridik och utredning 20 mars 2019.

Ledningsgruppen består av Barnombudsmannen och de tre enhetscheferna.

Under hösten har Barnombudsmannen börjat se över processflödena på myndigheten, i syfte att uppfylla kraven på vad som ska registreras, och vad som faller under myndighetens serviceskyldighet, hur handlingar ska förvaras och hur svarstider kan minskas.

Upphandlingar har börjat hanteras som den strategiska funktionen den är, och alla avtal och upphandlingar ska gå genom förvaltningsjuristen.

Sedan augusti mäts antalet samtal till myndigheten och den visar att vi har runt 120 samtal i månaden. Diskussioner har påbörjats om bästa sättet att effektivt hantera dessa. I dagsläget har myndigheten telefontid två timmar om dagen.

Kompetensutveckling av medarbetare sker löpande, som exempel kan nämnas att medarbetare gått kurs om den nya dataskyddsförordningen, GDPR, och alla har utbildats i att använda det nya digitala ärendehanteringssystemet.

Nämnas kan att en medarbetare har gått en utbildning i förändringsledning, andra har utbildats i retorik, tillgänglighet på webb, webbstrategi, samt youtube.

Alla medarbetare erbjuds friskvårdstimme, massage i lokalerna och att använda ett gym i en näraliggande byggnad. Anställda har ett friskvårdsbidrag på 2 000 kr per kalenderår (höjts till 3 000 kr 2019). Totalt har 18 medarbetare utnyttjat friskvårdsbidraget.

Under hösten har också Barnombudsmannen erbjudit alla medarbetare att göra en hälsovårdsundersökning hos företagshälsovården vilket 15 personer valde att utnyttja.

Sjukfrånvaron var 2018 3,21 % av årsarbetstiden, varav 0,67 % utgörs av långtidssjukskrivning.

Under 2018 har en ny lokal SACO-förening bildats.

9. Finansiell information

RESULTATRÄKNING

(tkr)	Not	2018	2017
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag		24 111	38 909
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	974	623
Intäkter av bidrag		13 602	761
Finansiella intäkter	2	1	1
Summa		38 688	40 295
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	3	-23 312	-24 057
Kostnader för lokaler		-2 165	-2 306
Övriga driftkostnader	4	-13 074	-13 824
Finansiella kostnader	5	-48	-11
Avskrivningar och nedskrivningar		-88	-97
Summa		-38 688	-40 295
Verksamhetsutfall		0	0
Årets kapitalförändring		0	0

BALANSRÄKNING

(tkr)	Not	18-12-31	17-12-31
TILLGÅNGAR			
Immateriella anläggningstillgångar			
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgång	6	945	0
Summa		945	0
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	7	0	35
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	8	59	79
Summa		59	115
Kortfristiga fordringar			
Fordringar hos andra myndigheter	9	505	759
Summa		505	759
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	10	635	61
Övriga upplupna intäkter	11	15	24
Summa		650	85
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	12	-1 541	1 649
Summa		-1 541	1 649
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		5 736	2 927
Summa		5 736	2 927
SUMMA TILLGÅNGAR		6 355	5 536
KAPITAL OCH SKULDER			
Myndighetskapital			
Statskapital	13		
Balanserad kapitalförändring	14	21	21
Kapitalförändring enligt resultaträkningen		0	0
Summa		21	21
Avsättningar			
Övriga avsättningar	15	280	236
Summa		280	236
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	16	983	94
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	17	1 058	792
Leverantörsskulder		2 006	2 946
Övriga kortfristiga skulder	18	432	420
Summa		4 479	4 251
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	19	1 368	1 023
Oförbrukade bidrag	20	207	5
Summa		1 575	1 027
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		6 355	5 536

ANSLAGSREDOVISNING

Redovisning mot anslag

Anslag (tkr)		Ing. över- förings- belopp	Årets till- delning enl. regl. brev	Indrag- ning	Totalt disponi- belt belopp	Utgifter	Utgående över- förings- belopp
Not							
Uo 1 6:1 Allmänna val och demokrati (Ramanslag) ap 10 Allmänna val och dem - Värna demokratin - till Barnombudsmannen (BO)	21	35	500	-35	500	-457	43
Uo 9 5:1 Barnombudsmannen (Ramanslag) ap.1 Barnombudsmannen	22	272	24 923	0	25 195	-23 654	1 541
Summa		307	25 423	-35	25 695	-24 111	1 584

Avslutade anslag (tkr)		Ing. över- förings- belopp	Årets till- delning enl. regl. brev	Indrag- ning	Totalt disponi- belt belopp	Utgifter	Utgående över- förings- belopp
Not							
Uo 9 5:2 Barnens rättigheter (ramanslag) ap 5 Barnets rättigheter - till Barnombudsmannen (BO)		334	0	-334	0	0	0
Summa		334	0	-334	0	0	0
Summa totalt		641	25 423	-369	25 695	-24 111	1 584

TILLÄGGSUPPLYSNINGAR OCH NOTER

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av detta kan summeringsdifferenser förekomma.

TILLÄGGSUPPLYSNINGAR

Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper

Myndighetens bokföring följer god redovisningssed och förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt Ekonomistyrningsverket (ESV):s föreskrifter och allmänna råd till denna. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna.

I enlighet med ESV:s föreskrifter till 10 § FBF (Förordning om myndigheters bokföring) tillämpar myndigheten brytdagen den 5 januari. Efter brytdagen har fakturor överstigande 20 tkr bokförts som periodavgränsningsposter. Brytdagen föregående år var den 5 januari.

Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar

Som anläggningstillgångar redovisas egenutvecklade dataprogram, förvärvade licenser och rättigheter samt maskiner och inventarier som har ett anskaffningsvärde om minst 20 tkr och en beräknad ekonomisk livslängd som uppgår till lägst tre år.

Avskrivningstiden för förbättringsutgifter på annans fastighet uppgår till högst den återstående giltighetstiden på hyreskontraktet, dock lägst tre år. Utgiften ska uppgå till minst 50 tkr.

Avskrivning sker enligt linjär avskrivningsmetod.

Avskrivning under anskaffningsåret sker från den månad tillgången tas i bruk.

Tillämpade avskrivningstider

3 år	Datorer och kringutrustning
5 år	Egenutvecklade dataprogram, licenser, rättigheter Maskiner och andra tekniska anläggningar Bilar och andra transportmedel Inredningsinventarier Övriga inventarier

Bärbara datorer liksom mobiltelefoner och läsplattor anses ha en kortare livslängd än 3 år och kostnadsförs därför direkt.

Barnombudsmannen

Årsredovisning 2018-12-31

Barnombudsmannen beslutar att större anskaffningar av likartade tillgångar som uppgår till minst 50 000 kr (exkl moms) ska betraktas som anläggningstillgångar

Omsättningstillgångar

Fordringar har tagits upp till det belopp varmed de beräknas inflyta.

Skulder

Skulderna har tagits upp till nominellt belopp.

Upplysningar för jämförelseändamål

Indelning enligt förordningen om årsredovisning och budgetunderlag kap 3 stipulerar en indelning av verksamhetens intäkter och kostnader enligt en indelning som regeringen bestämt eller i annat fall av myndigheten. Indelningen har förändrats för 2018.

Numera har myndigheten en verksamhet benämnd Barnombudsmannen, mot tidigare två andra verksamheter. Årets nya indelning sammanfaller med myndighetens totala intäkter och kostnader, vilket innebär att jämförelstal finns att tillgå.

Ersättningar och andra förmåner

Ledande befattningshavare / styrelseuppdrag

Barnombudsman, Elisabeth Dahlin (fr.o.m. 2018-09-17)	Ersättning i tkr 329
Styrelseledamot Uppsala universitet Styrelseledamot Anna Lindh akademien vid Malmö Universitet	
Vik Barnombudsman, Anna Karin Hildingson Boqvist (2018-01-01 - 2018-09-16)	Ersättning i tkr 728
	Förmån i tkr
Annan förmån	1

Anställdas sjukfrånvaro

I tabellen redovisas anställdas totala sjukfrånvaro i förhållande till den sammanlagda ordinarie arbetstiden. Vidare redovisas andel av totala sjukfrånvaron under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer.

I tabellen redovisas också sjukfrånvaro fördelat på kön och ålder i förhållande till respektive grupps sammanlagda ordinarie arbetstid. Sjukfrånvaron redovisas i procent.

Sjukfrånvaro	2018	2017
Totalt	3,2%	6,5%
Andel 60 dagar eller mer	20,8%	80,9%
Kvinnor	3,4%	7,1%
Män	-	-
Anställda - 29 år	-	-
Anställda 30 år - 49 år	3,2%	9,9%
Anställda 50 år -	-	-

Sjukfrånvaro för grupperna män samt anställda under 29 och över 50 år lämnas inte eftersom antalet anställda i grupperna är under tio personer alternativt att uppgiften kan hänföras till en enskild individ.

Noter

(tkr)

Resultaträkning

		2018	2017
Not	1 Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
	Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen	17	27
	Övriga intäkter av avgifter och andra ersättningar	956	597
	Summa	974	623
	<p>Övriga intäkter är till största delen från Försäkringskassan (935 tkr) avseende ersättning för eget arbete vid överflytten av myndighetens IT-miljö. Föregående år var merparten intäkterna från samarbetspartners vid deltagande i Almedalsveckan.</p>		
Not	2 Finansiella intäkter		
	Ränta på lån i Riksgäldskontoret	1	1
	Summa	1	1
	<p>Räntesatsen för ränte- och avistakonton hos Riksgälden har sedan 2015-02-18 varit negativ</p>		
Not	3 Kostnader för personal		
	Lönekostnader (exkl arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal)	14 906	15 637
	<i>Varav lönekostnader ej anställd personal</i>	0	18
	Sociala avgifter	7 572	7 424
	Övriga kostnader för personal	834	997
	Summa	23 312	24 057
Not	4 Övriga driftkostnader		
	Resor, representation, information	871	1 295
	Köp av varor	810	775
	Köp av administrativa konsulttjänster	2 252	3 029
	Köp av övriga konsulttjänster	5 373	5 606
	Köp av övriga tjänster	3 738	3 082
	Övrigt	29	36
	Summa	13 074	13 824
Not	5 Finansiella kostnader		
	Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret	46	9
	Övriga finansiella kostnader	2	1
	Summa	48	11

Balansräkning

		18-12-31	17-12-31
Not	6 Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
	Ingående anskaffningsvärde	646	646
	Årets anskaffningar	977	0
	Summa anskaffningsvärde	1 623	646
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-646	-646
	Årets avskrivningar	-33	0
	Summa ackumulerade avskrivningar	-679	-646
	Utgående bokfört värde	945	0
Not	7 Förbättringsutgifter på annans fastighet		
	Ingående anskaffningsvärde	591	591
	Summa anskaffningsvärde	591	591
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-556	-520
	Årets avskrivningar	-35	-35
	Summa ackumulerade avskrivningar	-591	-556
	Utgående bokfört värde	0	35
Not	8 Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
	Ingående anskaffningsvärde	822	946
	Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningsvärde	0	-124
	Summa anskaffningsvärde	822	822
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-742	-804
	Årets avskrivningar	-20	-62
	Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	0	124
	Summa ackumulerade avskrivningar	-763	-742
	Utgående bokfört värde	59	79
Not	9 Fordringar hos andra myndigheter		
	Fordran ingående mervärdesskatt	505	759
	Summa	505	759
Not	10 Förutbetalda kostnader		
	Förutbetalda hyreskostnader	472	0
	Övriga förutbetalda kostnader	163	61
	Summa	635	61
<p>Ökning beror på att hyreskostnaden avseende kvartal 1 2018 betalades efter föregående årsskifte därav ingen förutbetald hyreskostnad som jämförelsetal.</p>			
Not	11 Övriga upplupna intäkter		
	Upplupen kommissionsredovisning avseende försäljning av informationsmaterial mm.	15	24
	Summa	15	24

		18-12-31	17-12-31
Not	17 Kortfristiga skulder till andra myndigheter		
	Utgående mervärdesskatt	3	0
	Arbetsgivaravgifter	435	438
	Leverantörskulder	619	354
	Summa	1 058	792
Not	18 Övriga kortfristiga skulder		
	Personalens källskatt	430	419
	Övrigt	3	0
	Summa	432	420
Not	19 Upplupna kostnader		
	Upplupna semesterlöner inklusive sociala avgifter	921	752
	Övriga upplupna löner inklusive sociala avgifter	36	39
	Upplupna kostnader för revision och bokslut	154	195
	Övriga upplupna kostnader	257	36
	Summa	1 368	1 023
Not	20 Oförbrukade bidrag		
	Bidrag som erhållits från annan statlig myndighet	207	5
	Summa	207	5
	<i>varav bidrag från statlig myndighet som förväntas tas i anspråk: inom tre månader</i>	207	5
	Summa	207	5

Anslagsredovisning

**Not 21 Uo 1 6:1 Allmänna val och demokrati (Ramanslag)
 ap 10 Allmänna val och dem - Värna demokratin - till
 Barnombudsmannen (BO)**

Enligt regleringsbrevet har myndigheten ingen anslagskredit.
 Anslaget är icke räntebärande.
 Ingen anslagsbehållning disponeras

**Not 22 Uo 9 5:1 Barnombudsmannen (Ramanslag)
 ap.1 Barnombudsmannen**

Enligt regleringsbrevet disponerar Barnombudsmannen en anslagskredit på 747 tkr.
 Under 2018 har myndigheten inte utnyttjat krediten.
 Anslaget är räntebärande.

Myndigheten får disponera hela det ingående överföringsbeloppet då detta understiger
 3% av föregående års tilldelning 24 557 tkr enligt regleringsbrevet.

SAMMANSTÄLLNING ÖVER VÄSENTLIGA UPPGIFTER

(tkr)	2018	2017	2016	2015	2014
Låneram Riksgäldskontoret					
Beviljad	1 400	1 400	1 400	1 400	1 400
Utnyttjad	983	94	191	258	511
Kontokrediter Riksgäldskontoret					
Beviljad	2 000	3 200	2 000	2 000	2 000
Maximalt utnyttjad	663	2 306*	0	0	0
Räntekonto Riksgäldskontoret					
Ränteintäkter	0	1	0	0	34
Räntekostnader	46	9	36	18	0
Avgiftsintäkter					
<i>Avgiftsintäkter som disponeras</i>					
Övriga avgiftsintäkter	974	623	329	257	337
Anslagskredit					
Beviljad	747	737	729	717	714
Utnyttjad	0	0	7	0	17
Anslag					
<i>Ramanslag</i>					
Anslagssparande					
Uo 1 6:1 ap 10 Allmänna val och dem - Värna demokratin - till BO	43	35	-	-	-
Uo 9 5:1 ap.1 Barnombudsmannen	1 541	272	0	202	0
Uo 9 5:2 ap 5 Barnets rättigheter - till BO	-	334	-	-	-
Bemyndiganden (Ej tillämpligt)					
Personal					
Antalet årsarbetskrafter (st)	28	29	26	24	27
Medelantalet anställda (st)**	35	35	32	28	31
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 377	1 386	1 271	1 295	1 219
Kapitalförändring					
Årets	0	0	0	0	0
Balanserad	0	0	0	0	0

* Vid tillfället för maximalt utnyttjad räntekontokredit var beviljad kontokredit 2 000 tkr. Därefter höjdes kontokredit till 3 200 tkr för att hantera betalningar tillhörande SCR-flödet som löpande betalas i RTA-flödet.

** I beräkningen av medelantalet anställda fr.o.m 2015 är inte eventuellt tjänstledig personal frånräknad.

Barnombudsmannen
Årsredovisning 2018-12-31

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm 2019-02-19

Elisabeth Dahlin
Barnombudsman

Barnombudsmannen
Box 22106
104 22 Stockholm
Norr Mälarstrand 6
Telefon: 08-692 29 50
www.barnombudsmannen.se